

SÖKANDE

Simrishamns kommun

Ombud: förbundsjuristen Torsten Elofsson

SAKEN

Ansökan om tillstånd till avfallsdeponering

GÄLLANDE TILLSTÅND M.M.

Genom beslut 1975-06-26 (nr 68/75) i ärende Dnr Ä 1/75 har kon-
cessionsnämnden lämnat kommunen tillstånd tills vidare enligt
miljöskyddslagen till fortsatt deponering av avfall i Måsalycke
inom ett såsom etapp II betecknat område. För tillståndet skulle
följande särskilda villkor gälla:

1. Senast före utgången av 1976 skall kommunen till koncessions-
nämnden inge utredning i följande hänseenden:
 - a) jordmaterialets sammansättning och vattengenomsläpplighet
inom olika delar av deponeringsområdet samt
 - b) grundvattnets strömningsriktning inom och från deponerings-
området.Utredningen skall bedrivas i samråd med länsstyrelsen.
2. Inom de delar av deponeringsområdet där deponering ännu ej
skett skall kommunen i samråd med länsstyrelsen komplettera
och ändra dräneringssystemet genom utförande av till markytan
dränerande strängar av sprängsten eller annat lämpligt mate-
rial. Strängarna skall anpassas till terrängen så att fickor
med stagnant lakvatten undviks.
3. Lakvatten från deponeringsanläggningen skall efter utgången av
1976 ledas över till det utbyggda avloppsreningsverket i S:t
Olof. Under tiden dessförinnan får returpumpning av sådant
vatten ej förekomma annat än vid tillfällena då risk för brädd-
ning föreligger i uppsamlingsdammen.
4. Slam från avloppsreningsverk som tillföres deponeringsanlägg-
ningen skall hålla en TS-halt av minst 15 procent.

5. Slam från industrier får endast tillföras deponeringsanläggningen i den utsträckning som länsstyrelsen bestämmer.
6. Sättet för deponering av allt tillfört slam skall bestämmas av kommunen i samråd med länsstyrelsen.
7. Oljor, gifter, bilvrak eller annat avfall som kan vålla särskild olägenhet får ej deponeras inom området.
8. Oljor, oljeförorenade vätskor och skadliga kemikalier skall uppsamlas och förvaras i slutna tankar eller behållare i avvaktan på transport för vidare behandling.
9. Dagvatten från hårdgjorda ytor inom depån för olje- och kemikalieavfall m.m. skall passera oljeavskiljare.
10. Oljeförorenad jord skall uppläggas på tätt underlag som skall dräneras via oljeavskiljare till systemet för pressvatten.
11. Erforderlig brandberedskap skall finnas på platsen.
12. Insynsskydd runt deponeringsområdet skall bibehållas.
13. Kontrollprogram skall finnas för verksamheten. I fråga om kommunens skyldighet att lämna tillsynsmyndighet upplysningar om verksamheten och utföra eller bekosta för tillsynens fullgörande behövliga undersökningar gäller bestämmelserna i 43, 48 och 49 §§ miljöskyddslagen.

Uppkommer meningsskiljaktighet mellan kommunen och länsstyrelsen vid tillämpningen av föreskrifter som meddelats under punkterna 1, 2, 5 och 6 skall sådan fråga underställas koncessionsnämnden för särskilt avgörande.

Under rubriken TILLÅTLIGHETSPRÖVNING i 1975 års beslut uttalade koncessionsnämnden bl.a. följande:

Flertalet myndigheter som yttrat sig i koncessionsärendet och även sakägare i erinringar har framhållit nödvändigheten av att avfallet måtte underkastas en längre gående behandling. Också kommunen har förklarat sig beredd att vidtaga åtgärder för en ändrad behandling av avfallet. Delade meningar råder emellertid såväl om tiden för genomförandet av en sådan behandling som platsen för behandlingen.

Enligt koncessionsnämndens mening är frågan om avfallsbehandlingen avhängig av grund- och grundvattenförhållandena i Måsalicke-området. I den delen vill nämnden anföra följande.

Kommunens utredning i ärendet ger ej tillfredsställande svar på frågorna om jordlagrens genomsläpplighet och grundvattenströmmarnas riktning inom och från deponeringsområdet. Det kan dock antas att grundvattnets hastighet och därmed infiltrationen är

relativt ringa på grund av den ganska höga halten finmaterial i moränen. Med största sannolikhet är grundvattenströmmen ej heller riktad mot de enskilda vattentäkterna öster om deponeringsområdet. Däremot kan strömmen vara riktad mot Björnbäcken och det kan ej uteslutas att något utflöde kan ske till bäckens vattensystem. Ytterligare utredning bör företagas för besked i dessa avseenden.

Riskerna för inverkan av någon betydelse på yt- eller grundvatten anser koncessionsnämnden dock ej vara så stora att de motiverar ett omedelbart förbud mot deponeringsverksamheten. Vid denna bedömning har nämnden tagit hänsyn till att verksamheten är av relativt begränsad omfattning och att deponeringsområdet utgör en liten del av ett stort infiltrationsområde. Man kan vidare räkna med att föroreningar med infiltrerat lakvatten i betydande utsträckning kommer att brytas ned eller absorberas i marklagren. Under alla förhållanden bör risken för bakteriell inverkan på befintliga vattentäkter kunna uteslutas. Som närmare anges i det följande kan riskerna ytterligare begränsas genom att kommunen vidtar vissa skyddsåtgärder.

Vid sin bedömning har koncessionsnämnden bl.a. även tagit hänsyn till att en ganska lång tid skulle åtgå för projektering, tillståndsgivning och utförande av en ny anläggning på annan plats. Något realistiskt alternativ till en fortsatt verksamhet på nuvarande område - under i varje fall några år - finns därför ej. Nämnden har också beaktat att vattenkvaliteten i flera av de i ärendet berörda brunnarna är mindre god samt att Björnbäcken och Tunboholmssjön är påverkade av föroreningar.

I avvaktan på resultatet av den ovan nämnda utredningen anser emellertid koncessionsnämnden att tillståndet till den nuvarande verksamheten endast bör medges tills vidare. I samband med att nämnden tar ställning till utredningsresultatet kommer nämnden även att överväga i ärendet väckta frågor om längre gående behandlingsmetod m.m.

För att i möjlig utsträckning minska infiltration av förorenat lakvatten kan olika skyddsåtgärder vidtas redan nu. Den primära åtgärden är därvid att effektivt avleda lakvattnet. Enligt koncessionsnämndens mening kan det utförda dräneringssystemet ej väntas ha en tillfredsställande effekt därvidlag. Med det stora avståndet mellan dräneringsledningarna och fyllningen av tätt material över ledningarna kan det antagas att endast en liten del av lakvattnet fångas upp och avleds genom dräneringssystemet. Risk föreligger därför att lakvattnet kommer att samlas i undre delar av deponeringen och genom bräddning avbördas till ytvattensystemet. Härav följer dels att lakvattnet kommer att ge ett högre vattentryck än avsett, dels att nedbrytningen inom indämnda delar omintetgöres.

Inom de delar där deponering redan ägt rum kan någon ändring eller komplettering av dräneringssystemet ej ske. Inom övriga delar av deponeringsområdet - d.v.s. mellan befintliga avfallssträngar och söder om hittills utnyttjat område - bör komplettering och ändring av dräneringssystemet ske genom utförande av

till markytan dränerande strängar av sprängsten eller annat lämpligt material. Strängarna bör anpassas till terrängen så att man undviker fickor med stagnant lakvatten.

Den återpumpning av lakvatten som kommunen planerat torde medföra en successiv anrikning av vissa typer av föroreningar i lakvattenet och därmed ökad risk för grundvattenpåverkan. Återpumpning bör därför ej tillåtas i större utsträckning än som är oundgängligen nödvändigt intill dess överledning av vattnet kan ske till avloppsreningsverket i S:t Olof. Sådan överledning skall ske sedan reningsverket byggts ut för kemisk fällning.

Kostnaden för en överföring av lakvattnet till S:t Olof anser koncessionsnämnden ej vara oskälig. En sådan överföring skulle för övrigt sannolikt ha erfordrats förr eller senare även om återpumpning skulle ha medgivits. Erfarenheten har nämligen visat att det i flertalet fall inte är möjligt att klara vattenbalansen i en deponeringsanläggning under alla förekommande väderlekssituationer utan avledande av överskottsvatten.

Över koncessionsnämndens beslut anfördes besvär av Gunnar Blom m.fl. genom advokaten Bo Göran Persson. I första hand yrkades att regeringen måtte upphäva nämndens beslut och meddela förbud mot fortsatt deponering. I andra hand yrkades att tillståndet måtte förenas med vissa närmare angivna villkor och föreskrifter i fråga om användandet av anläggningen. I beslut 1977-06-30 av regeringen anfördes följande:

I ärendet råder delade meningar huruvida verksamheten vid anläggningen medför att grund- och ytvatten förorenas. Den kompletterande utredning koncessionsnämnden i detta hänseende föreskrivit skall nu prövas av nämnden i vederbörlig ordning. Med hänsyn härtill och då skäl inte nu föreligger att förbjuda verksamheten eller ändra de villkor nämnden meddelat för denna lämnar regeringen besvären utan bifall.

ÄRENDETS FORTSATTÄ HANDLÄGGNING

Den i villkorspunkt 1 i 1975 års beslut (nr 68/75) föreskrivna utredningen (i ärende Dnr Ä 1/75) inkom till koncessionsnämnden 1976-12-17 och kungjordes - efter regeringens beslut 1977-06-30 - 1977-08-01 i Ystads Allehanda, Kristianstadsbladet, Skånska Dagbladet och Arbetet. Yttranden och erinringar i anledning av utredningen har därefter inkommit från Tomelilla kommun, hälsovårdsnämnden i Simrishamns kommun, länsläkarorganisationen och länsstyrelsen i Kristianstads län, fiskeriintendenten i Väster-

havets distrikt och naturvårdsverket samt Gunnar Blom m.fl. sakägare, Aktion Skåne-Miljö och Runo Löwenmo. I inlaga, som inkom till koncessionsnämnden 1976-11-26, hemställde kommunen om förlängning av den i villkorspunkt 3 i 1975 års beslut angivna tidsfristen för överföring av lakvattnet till avloppsreningsverket i S:t Olof med hänsyn till att besvärärendet hos regeringen ännu inte var avgjort (Dnr Ä 133/76). Efter komplettering, som inkom till nämnden 1977-05-03, kungjordes kommunens hemställan samtidigt med ovan angiven utredning i samma tidningar. I flertalet av ovan redovisade yttranden och erinringar behandlas även frågan om överföring av lakvatten till S:t Olof. I inlaga, som inkom till koncessionsnämnden 1977-11-14, har kommunen slutligen framställt nya yrkanden såväl i ärendet Dnr Ä 1/75 som i ärendet Dnr Ä 133/76. Inlagan översändes samma dag till myndigheter och sakägare. Koncessionsnämnden har 1977-11-23 hållit sammanträde i ärendena i Simrishamn.

SÖKANDENS TALAN

Kommunen har anhållit om tillstånd enligt miljöskyddslagen att inom en tid av fem år - räknat från 1975 års beslut - i Måsalycke uppföra en anläggning för längre gående behandling av avfallet i form av sortering, homogenisering och kompostering. Kommunen har vidare hemställt att koncessionsnämnden måtte upphäva den i villkorspunkt 3 i 1975 års beslut meddelade föreskriften om överledning av lakvatten till avloppsreningsverket i S:t Olof. Om driftförhållandena vid avfallsanläggningen framdeles skulle föranleda ett överskott på lakvatten har dock kommunen förklarat sig beredd att överföra sådant överskott till S:t Olof. Med undantag för villkorspunkt 3 bör, enligt kommunens mening, villkoren i 1975 års beslut gälla för verksamheten intill dess komposteringsanläggningen tas i drift. Om den framtida kontrollen skulle visa att grundvatten förorenas utanför deponeringsområdet är kommunen villig att i samråd med länsstyrelsen vidtaga erforderliga skyddsåtgärder.

Av kommunens utredning (aktbil. 42 i Dnr Ä 1/75) i anledning av villkorspunkt 1 i 1975 års beslut framgår bl.a. följande.

Undersökningsprogrammet.

Programmet har utarbetats i samråd med Österlens Kommunala Renhållnings Aktiebolag, länsstyrelsen i Kristianstads län och Sveriges Geologiska Undersökning.

Undersökningen i fält har omfattat provgroppgrävning med grävmaskin i fem punkter (A - E), upptagning av prover i provgroparnas schaktväggar, nedsättning av fyra grundvattenrör (P11 - P14), inmätning och avvägning av borrhöjningarna samt kontinuerlig mätning av vattennivån i grundvattenrören.

Upptagna jordprover har jordartsklassificerats. Proverna i provgroparna A - D har undersökts på geotekniskt laboratorium. Laboratorieanalyserna har omfattat jordartsklassificering av samtliga upptagna jordprover. Vidare har jordprover från nivåerna 0,5 och 2 - 2,5 m i samtliga provgropar specialundersökts vad gäller kornstorleksfördelning och permeabilitet. För att få en exakt bedömning av kornstorlekssammansättningen över 0,074 mm har proverna våtsiktats, d.v.s. finmaterialet har tvättats bort från provet. Permeabiliteten för ovannämnda prover har bestämts i standardiserade rörpermeametrar. Permeametrarna har varit inkopplade under 7 dygn.

Undersökningsresultatet.

Grunden består under myllan i huvudsak av moig morän. På 0,5 m djup under markytan har permeabiliteten bestämts med rörpermeameter till mellan 10^{-8} och 10^{-10} m/sek. Finmaterialet, d.v.s. mindre än 0,074 mm i dessa prover, har uppmätts vid våtsiktningen till mellan 45 och 58 % av totala provmängden. Den moiga moränen överlagrar sandig moig morän och moig sandig morän. Permeabiliteten i denna morän har på 2,5 m djup bestämts till mellan 10^{-7} och 10^{-8} m/sek och mängden finmaterial till mellan 33 och 48 % av totala provmängden.

Undersökningen i provgrop E har syftat till att bestämma huruvida den fria vattennivån i kärret NW om provgropen är föranledd av uppströmmande grundvatten eller tillrinnande ytvatten. Provgropsgrävningen skedde ca 15 m från den fria vattenytan i kärret och till 3 m djup. Vid provgropsgrävningen var provgropen torr ned till ovannämnda djup. Detta visar att grunden är mycket tät och att det vatten som påträffas i kärret enbart utgör ytvatten. Att kärrets vatten skulle härledas från uppströmmande grundvatten kan helt uteslutas.

Berg har påträffats på 2,5 m djup i provgrop D och 3 m djup i provgrop A. I övriga provgropar har ej berg påträffats.

Vid nedsättningen av grundvattenrören P12, P13 och P14 påträffades berg med hård och slät yta utan att grundvattennivån nåddes. I rör P11 har grundvattennivån varierat mellan +104,8 m och +105,4 m. Berget i rör P12 är beläget på nivån +105,4 m. Grundvattennivån i rör P12 har vid samtliga mätningar legat under bergets överyta. Detta indikerar att grundvattennivån sannolikt rinner från rör P11 mot rör P12. Om grundvattennivån i rör P12 var be-

lägen omedelbart under bergets överyta vid mättillfället 1976-04-26 medför detta att vid det mest ogynnsamma läget är grundvattenytan horisontell mellan rören P11 och P12. Vid mätningar i rör P6 har en högsta grundvattennivå på +105,6 m uppmätts samtidigt som rör P12 varit tomt. Grundvattennivån lutar antingen från P6 mot P12 eller också föreligger en grundvattendelare mellan dessa rör. Ovannämnda observationer visar att ingen utströmning av grundvatten sker mot Björnbäcken i väster.

Sannolikt råder samma förhållande i sektion P4 - P13 - P12. På grund av den ringa nederbörden under mätperioden har grundvattennivån legat för lågt i denna sektion för att kunna observeras.

De i tidigare utredningar redovisade bedömningar beträffande jordsammansättning, jordlagrens permeabilitet och grundvattnets rörelseriktningar har ytterligare bekräftats i denna utredning.

Kommunen har vidare anfört följande.

Avfallsanläggningen i Måsalycke togs i drift den 1 januari 1975 och avfall har därefter kontinuerligt tillförts anläggningen. Hushållsavfall och industriavfall samdeponeras med kommunalt och industriellt slam samt latrin inom deponeringsområdet. Avfall och slam blandas och behandlas med kompaktor och läggs därefter ut i strängar om ca 2,5 · 30 m. Strängarna komprimeras relativt hårt.

I förutsättningarna för att området skulle få användas för avfallsdeponering fastslogs bl.a. att yt- respektive grundvatten inom området skulle kontrolleras genom regelbundna provtagningar. Upprättat kontrollprogram (se aktbil. 6 i Dnr Ä 133/76) har godkänts av länsstyrelsen. Av "Kommentarer (1977-01-27) till kontroll av yt- och grundvatten i kontrollzon 1 (som omfattar avfallsupplaget och den närmaste omgivningen) 1975 - 1976" framgår bl.a. följande:

Provtagningsprogram m.m.

I programmet ingår 10 provtagningspunkter som provtas en gång per kvartal. I samband med provtagningarna mäts grundvattennivån. Punkterna P1 - P6 utgörs av observationsrör placerade i en halvcirkel nedströms hela tippområdet. Punkt 7 är en brunn som utgör anläggningens renvattentäkt placerad uppströms området. Punkt 8 är kontrollpunkt för lakvattenutsläppet från anläggningen. Punkt 9 är kontrollpunkt för ytvatten som uppsamlas utanför tippområdet och avses tillföras Björnbäcken. Punkt 10 är kontrollpunkt för

ytvatten som uppsamlas uppströms tippområdet.

Utöver programmet kontrolleras vattennivån i två punkter i tippen (P12 och P14) samt i två punkter mellan tippen och kontrollpunkterna P4 och P5 (P11 och P13).

Provtagningar har utförts dels med en referensprovtagning i kvartal 4 1974, dels med provtagningar varje kvartal 1975 - 1976. I P1 har prov endast kunnat uttas i kvartal 4 1974 på grund av att inget vatten funnits i röret. I P2, P4, P7, P8 och P10 har vid flera tillfällen prover inte kunnat uttas på grund av att inget vatten funnits i provtagningsrören. I P9 har inte funnits vatten vid något provtagningsstillfälle.

Följande analyser har utförts i samtliga tagna prov:

1. Totalantal coliforma bakterier och antalet termostabila coli.
2. Temperatur
3. Reaktion (pH)
4. Färgstyrka
5. Specifik ledningsförmåga
6. KMnO_4 -förbrukning
7. BS_7
8. Nitrit + nitratkväve
9. Totalkväve
10. Totalfosfor

Analysparametrarna har valts med hänsyn till att de är typiska för lakvatten från kommunala avfallsupplag.

Resultat av undersökningarna.

Bakteriehalterna varierar starkt från tillfälle till tillfälle i samtliga provtagningspunkter utom i anläggningens vattentäkt. Detta förmodas bero dels på svårigheten att utta bakteriologiska prov ur provrör utan att förorening sker, dels på att samtliga provrör placerats i schaktgropar som sedan fyllts igen. Därigenom har det ytliga markskiktet blivit stört och omblandat. Detta medför att grundvattnet i provtagningspunkterna lätt blir förorenat vid varje nederbördstillfälle. Man kan därför inte göra jämförelser mellan prov ur vattentäkten och övriga provtagningspunkter. Om lakvatten tillförs och detta hade orsakat de höga bakterietalen skulle halterna konstant ha varit höga och inte i samma punkt varierat som nu är fallet.

Ledningsförmåga är ett mått på total halt salter. Lakvatten från tippar håller hög halt salter med ledningsförmågetal på 2 000 -

10 000. Ledningsförmågan i grundvatten varierar starkt från plats till plats beroende på aktuell sammansättning av marklager och berggrund. Ytvatten håller normalt låga tal. Kontrollerna visar att värdena i detta område varierar starkt från plats till plats trots ringa avstånd mellan kontrollpunkterna. Variationen är också stor från tillfälle till tillfälle. Man kan inte fastställa någon trend till successiv ökning av ledningsförmågan annat än i punkt P8 (lakvattenutsläppet) där tydlig ökning kan konstateras 1976. I vattentäkten (P7) konstaterades ett helt annorlunda vatten än i övriga rör. Ytvattnet i P10 är ett typiskt saltfattigt vatten. Sammanfattningsvis kan konstateras att påvisbara mängder lakvatten inte dränerar ut mot Björnbäcken.

Normalt innehåller lakvatten från tippar mycket höga halter kväveföreningar främst i form av ammonium. Referensproven 1974 visade normala halter kväveföreningar utom i P5 där nitrathalterna var onormalt höga. Under kontrollperioden har halterna kväveföreningar visat en klar trend till sjunkande halter. I P5 har dock markant högre nitrathalter identifierats än i andra provrör. I lakvattnet konstateras i prov 4/76 en markant ökning av ammoniumhalten som klart visar att lakvatten börjar avrinna från anläggningen. Inget tyder på att lakvatten tillförs kontrollrören i området mot Björnbäcken.

Syreförbrukningsparametrarna identifierar organisk substans. BS visar därvid lättsönderdelbar (biologiskt nedbrytbar) substans och KMnO_4 -förbrukningen den totala mängden organisk substans (kemiskt nedbrytbar). Lakvatten innehåller relativt låg halt BS7 (50 - 500 g O_2/m^3) men ger hög KMnO_4 -förbrukning (500 - 5 000 g KMnO_4/m^3). Referensprovtagningen visar att grundvattnet i området innehåller relativt hög halt organisk substans. I vattentäkten (P7) är den däremot mycket låg. Ytvattnet uppströms (P10) är markant förorenat med svårnedbrytbar organisk substans, troligen från moss- eller myrmark. Tydlig lakvatten-indikation föreligger under 1976 i punkt 8. Inget tyder på att lakvatten dränerar mot Björnbäcken.

Låga syrehalter i stillastående vatten visar att syreförbrukande nedbrytningsprocesser pågår. Eftersom lakvatten innehåller hög halt syreförbrukande material förbrukas lätt allt löst syre i ett grundvatten om lakvatten tillförs. Konstaterade variationer i halt löst syre i kontrollrören kan väl förklaras med de halter organisk substans som identifierats redan i referensproven. Man kan konstatera en klar tendens till högre syrehalter 1976 än 1975. Hade lakvatten dränerat ut borde situationen i stället klart försämrats ju längre tid utläckage skett. Man kan därför dra den slutsatsen att inget utläckage av lakvatten skett mot Björnbäcken.

Fosforhalterna i lakvatten är normalt mycket låga. Samma sak gäller grundvatten. Referens- och kontrollanalyser visar i detta fall att fosforhalterna är relativt höga i samtliga kontrollrör men onormalt låga i vattentäkten. Analysresultaten verifierar misstanken om direktinläckage av ytvatten ner till grundvattnet i kontrollrören. Analyserna ger inget underlag för bedömningen av

eventuellt lakvattenläckage.

Samtliga kontrollundersökningar visar entydigt att icke något lakvattenutläckage hittills skett till grundvattnet. Kontrollprogrammet ger ett tillfredsställande underlag för önskvärda bedömningar. Områden runt provrören bör tätas för att eliminera risken för störningar av nerrinnande ytvatten.

I enlighet med de anvisningar som gäller för hantering av avfall inom Måsalycke-anläggningen registreras regelbundet lufttemperatur, nederbörd, eventuellt snödjup samt mängden vatten i utjämningsbassängen. Resultaten av registreringen redovisas dels i tabellform, dels i diagramform. Mätningar av enbart lakvattenmängder har ej skett. De vattenmängder som registrerats i uppsamlingsdammen består av - förutom lakvatten - spillvatten från centralanläggningen samt direkt nederbörd. En bedömning av avrinningen från dräneringssystemet har dock gjorts enligt en relativskala (ingen, måttlig eller stor avrinning).

YTTRANDEN M.M.

Tomelilla kommun har tillstyrkt Simrishamns kommuns ansökan.

Hälsovårdsnämnden i Simrishamns kommun har anfört bl.a.:

Hälsovårdsnämnden har vid sina inspektioner kunnat konstatera att skötseln av deponeringsanläggningen varit god. Under senare tid har en större mängd måsfåglar och kråkor dragits till anläggningen, varför åtgärder bör sättas in för att decimera beståndet.

Vad avser redovisade planer på förbindelseledning mellan deponeringsanläggningen och S:t Olofs reningsverk har hälsovårdsnämnden svårt att förstå att en sådan avloppsledning är erforderlig då mängden vatten som uppstått hittills inte uppgått till en volym som har krävt borttransport. Hälsovårdsnämnden har för övrigt inte något att erinra med anledning av kommunens ansökan.

Länsstyrelsen har anfört bl.a. följande (yttrande 1977-10-03):

Kommunen har i enlighet med villkor nr 1 i koncessionsnämndens tillståndsbeslut den 26 juni 1975 inlämnat "PM beträffande kompletterande geohydrologisk undersökning", i vilken redovisas resultat från jordartsklassificering och permeabilitetsbestämning i ett antal jordprover uttagna i fem provgröpar inom deponeringsområdet. Dessutom har fyra grundvattenrör nedsatts för bestämning av grundvattnets rörelseriktning. Undersökningsprogrammet har utarbetats i samråd med länsstyrelsen och Sveriges Geologiska

Undersökning (SGU).

Resultatet av jordartsklassificeringen bekräftar tidigare utförda undersökningar, d.v.s. att det lösa jordlagret under matjordstäcket består av sandig-moig eller moig-sandig morän. Permeabiliteten i moränen är 10^{-7} - 10^{-8} m/sek, vilket ej överstiger det värde som i naturvårdsverkets publikation 1974:24 "Lokalisering av avfallsupplag ur geologisk och hydrogeologisk synvinkel" angivits som lämplig gräns för jordart underlagrande ett avfallsupplag.

Observationer av grundvattennivåerna i de nedsatta rören visar att grundvattenströmmen ej är riktad västerut från deponeringsområdet mot Björnbäcken. Resultat från senare nivåmätningar än de i ovannämnda PM redovisade ger ytterligare stöd härför. Sålunda uppmättes den 18 april 1977 följande nivåer: P5: +105,02, P11: +106,07 och P12: tom vid bergytan på nivån +105,4. Grundvattenytan lutar således mot P12 d.v.s. in mot deponeringsområdet i denna sektion.

Grundvattenströmmen i sektion P4-P13-P14 har ej kunnat fastställas eftersom intet grundvatten finns i de lösa jordlagren med djupet 4,8 m i P13 och 3,1 m i P14.

Den kompletterande geohydrologiska undersökningen visar tillsammans med tidigare utförda undersökningar enligt länsstyrelsens uppfattning att moränen inom deponeringsområdet har godtagbar finkornighet och permeabilitet. Någon grundvattenström i riktning mot Björnbäcken har ej heller kunnat konstateras.

Den kompletterande undersökningen ger därför ej anledning till ändrad uppfattning från länsstyrelsens sida om deponeringsområdets lämplighet.

Några indikationer till förorening av grund- eller ytvatten har ej kunnat noteras vid de provtagningar som utföres i enlighet med upprättat kontrollprogram.

Kommunen har dessutom hemställt om ändring av villkor nr 3 i koncessionsnämndens ovannämnda beslut angående överledning av lakvatten till avloppsreningsverket i S:t Olof på så sätt att tiden för överföringsledningens färdigställande bestäms till 6 månader efter dagen för regeringens beslut i det ärende som avsåg besvär över koncessionsnämndens beslut.

Länsstyrelsen uttalade i yttrande den 21 mars 1975 över kommunens dåvarande ansökan till koncessionsnämnden att utbyggnad av anslutningsledning för lakvatten till avloppsreningsverket i S:t Olof ej bör utföras förrän det visar sig att överskott av lakvatten uppstår.

Något överskott av lakvatten har ännu ej uppstått. Orsaken härtill är föremål för diskussion men kan åtminstone delvis förklaras med anläggningens utförande och skötsel samt med att mängden tillfört slam betydligt understigit den beräknade.

I samband med koncessionsnämndens prövning av anläggningen framhöll såväl länsstyrelsen som naturvårdsverket att avfallet måste underkastas längre gående behandling. Även kommunen förklarade sig villig att efter en övergångsperiod vidta sådana åtgärder.

Mot bakgrund härav anser länsstyrelsen att utbyggnad av överföringsledning till S:t Olof ej bör ske om i det följande förslagen åtgärd i stället utföres. Det måste nämligen såväl från samhällsekonomisk som miljöskyddssynpunkt vara bättre att i stället investera i en anläggning för längre gående behandling av avfallet i Måsalycke. En sådan behandling bör bestå av sortering, homogenisering och kompostering av avfallet. Under förutsättning att kommunen förbinder sig att uppföra en sådan anläggning föreslår länsstyrelsen att kommunen befrias från att utföra överföringsledningen för lakvatten. Kommunens ansökan bör sålunda kompletteras i detta avseende.

Länsläkarorganisationen har anfört:

Anläggningen har sedan den togs i bruk skötts på ett fullt tillfredsställande sätt. Omgivningen har enligt vad organisationen kunnat iakttaga icke haft några olägenheter från anläggningen. Det har inte framkommit något som ger anledning till ändrad uppfattning från organisationens sida om deponeringsområdets lämplighet.

Då något överskott på lakvatten ännu ej uppstått, anser organisationen att utbyggnad av överföringsledning till S:t Olof tillsvi-
dare ej bör ske. Det kan nämligen ur samhällsekonomisk synpunkt ej vara godtagbart att lägga kostnader på denna ledning, då den ännu ej visat sig vara erforderlig.

Fiskeriintendenten har anfört (yttrande 1977-09-09) bl.a.:

Området dräneras genom Björnbäcken till Tunbyholmssjön. Vattnet avrinner från denna genom Smedstorpssjön till Tommarpsån. I fiskeriintendentens yttrande 1975-03-21, i samband med ärendets tidigare prövning i koncessionsnämnden, framhölls att Tommarpsåns vattensystem innefattande även Tunbyholmssjön är skyddsvärda ur fiskeribiologisk synpunkt. Tommarpsån hyser bl.a. ett värdefullt havsöringbestånd.

Lakvattnet från deponeringsanläggningen uppsamlas tills vidare i ett utjämningsmagasin. För att förhindra risken för bräddning, i vilket fall lakvattnet kommer att tillföras Björnbäcken, är det från fiskets sida angeläget att överföringsledningen till S:t Olofs reningsverk kommer till stånd snarast möjligt. De av kommunen företagna utredningarna föranleder ingen kommentar.

Naturvårdsverket har anfört (yttrande 1977-11-17) bl.a.:

Verket var i sitt yttrande till koncessionsnämnden 1975-05-23 av

den uppfattningen att möjligheten att erhålla full kontroll över vattenförhållandena inom deponeringsområdet vid Måsalycke var begränsad. Mot bakgrund härav tillstyrkte naturvårdsverket fortsatt drift vid Måsalycke under förutsättning att malning och kompostering på hårdgjorda ytor kom till stånd och att uppläggning av obehandlat avfall begränsades till ytterligare tre år. Beträffande överledning av lakvatten till det kommunala reningsverket i S:t Olof menade verket att denna skulle utföras så fort som möjligt oaktat om reningsverket var utbyggt eller inte. Björnbäcken som var en opåverkad recipient skulle därigenom helt undgå lakvattenutsläpp.

I koncessionsnämndens beslut var enligt nämndens mening frågan om avfallsbehandlingen avhängig grund- och ytvattenförhållandena vid Måsalycke-området. En kompletterande geohydrologisk undersökning ansågs erforderlig då frågorna om jordarternas genomsläpplighet och grundvattenströmmarnas riktning inom och från deponeringsområdet ej var tillräckligt belysta. I avvaktan på resultatet av utredningen ansåg koncessionsnämnden att tillståndet till den nuvarande verksamheten endast borde medges tills vidare. Vid ställningstagandet till utredningsresultatet var det menat att nämnden även skulle överväga i ärendet väckta frågor om längre gående behandlingsmetod m.m.

Den kompletterande geohydrologiska undersökning som kommunen nu låtit utföra tyder på att jordarts- och grundvattenförhållandena skulle kunna vara gynnsammare för avfallsdeponering än som det tidigare redovisats. Utjämningsmagasinet har emellertid under så gott som hela driftperioden haft en låg fyllnadsgrad. Lakvattnet måste därför tagit andra vägar än till magasinet eftersom lakvatten regelmässigt uppkommer vid avfallsdeponering och motsvarar ca 25 - 30 % av årsnederbörden. Verket vidhåller genom de redovisade drifterfarenheterna att full kontroll över vattenförhållandena ej uppnås.

Den längre gående behandling som kommunen föreslagit införas vid anläggningen är enligt naturvårdsverket fortfarande en förutsättning för fortsatt avfallshantering vid Måsalycke. Mot bakgrund av att området redan fått motta relativt stora mängder avfall som ger upphov till föroreningar, bör det avfall som efter sortering och kompostering ändå måste deponeras även fortsättningsvis kunna uppläggas inom området då detta avfall från föroreningssynpunkt endast torde medföra marginellt tillskott. Risk för bräddning av lakvatten från utjämningsmagasinet torde ej föreligga då förutsättningarna att föra allt lakvatten till magasinet saknas. Lakvattenöverledningen till reningsverket i S:t Olof bör därför kunna slopas.

De närmare skyddsföreskrifterna för den nu sökta behandlingsformen bör prövas i koncessionsnämnden efter förslag från kommunen.

Gunnar Blom m.fl. sakägare har anfört (erinningsskrift 1977-09-06) bl.a.:

I K-Konsults kompletterande utredning.

Koncessionsnämnden ålade i sitt beslut 1975-06-26 kommunen att låta utreda

- a) jordmaterialets sammansättning och vattengenomsläpplighet
- b) grundvattnets strömningsriktning inom och från deponeringsområdet.

Vad a) beträffar har bl.a. permeabiliteten hos jordprov bestämts i några provpunkter, valda utan närmare motivering. K-Konsults kompletterande utredning bör jämföras med de värden som insamlats och sammanställts såsom examensarbete vid avdelningen för geologi vid Lunds Tekniska Högskola (Lund 1975). Arbetet har utförts av Arne Almström, Ingbert Larsson och Erland Nydén och har titeln "Översiktlig hydrogeologisk undersökning av området kring avfallsanläggningen i Sankt Olof" och bilägges. Detta examensarbete åberopas och härigenom bekräftas våra experters tidigare uttalanden till naturvårdsverket och nämnden, att moränen som överlagrar sandstenen är synnerligen heterogen och variationsrik.

Det är därför föga meningsfullt att, som skett i den nya av K-Konsult utförda utredningen, demonstrera några prov med låg vattengenomsläpplighet. Infiltrationen bestäms ju i hög grad av de "svagaste länkarna", d.v.s. av de mest genomsläppliga partierna. Det är alltså dessa partier som K-Konsult särskilt borde ha utforskat, vilket hade krävt en statistiskt välplanerad representativ undersökning av helt annat slag.

Beträffande b) hänvisas till "Utlåtande om grundvattenförhållandena vid avfallsanläggningen i Måsalycke, S:t Olof, Simrishamns kommun", av universitetslektor Leif Bjelm. Bjelm påvisar att K-Konsult feltolkat sina egna observationer av grundvattenivåerna i observationsrören, bland annat genom att utelämna viss avgörande jämförelse av nivåerna och därigenom dra motsatta slutsatser mot de korrekta. Firmans slutsats, att grundvattnet skulle rinna i riktning från Björnbäcken in mot deponeringsområdet, d.v.s. i riktning mot bergytans lutning, är redan intuitivt sett osannolik och motbevisas effektivt av Bjelms argumentering.

Sakägarna önskar därutöver framhålla, att K-Konsults utredning rörande punkt b) är synnerligen mager och inte ger den önskade helhetsbilden av grundvattenströmningen inom och från området. Ovannämnda examensarbete ger i detta avseende värdefull information i stort om området, insatt i ett större sammanhang.

II K-Konsults sammanställning av driftserfarenheter.

- a) Kontroll av yt- och grundvatten.

Av sakägarnas skrivelse till regeringen 1976-12-07 (bilagd) och en utredning av Bjelm framgår att grundvattnet kring anläggningen redan 1976 syntes vara infekterat av colibakterier från avfallsdeponeringen. K-Konsult svarade i en PM daterad 1977-01-27 att ökningen av bakteriehalten måste bero på firmans svårighet att korrekt ta ut prov ur observationsrören samt på sättet att pla-

cera observationsrören i schaktgropar som därefter fyllts. Att indicierna om förorening, trots denna anmärkningsvärda argumentering, kvarstår framhöll Blom i skrivelse 1977-02-22 (bilagd).

Även denna skriftväxling illustrerar det för granskningen av K-Konsults arbete besvärande förhållandet att företaget synbarligen drivs av en ambition att tillrättalägga eller bortförklara alla fynd som stöder kritik mot anläggningen. I stället borde företaget, när de höga bakteriehalterna iaktogs, givetvis ha kontrollerat dem genom korrekt neddrivning av nya rör (t.ex. med slagborr eller tryckluftborr, sådana som brunnsgravare använder) och anlåtande av auktoriserade vattenprovtagare.

Nu kvarstår indicierna om att grundvattnet förorenats i närheten av deponeringsområdet redan under 1976.

b) Kontroll av utjämningsbassäng och lakvattenmängder.

K-Konsults intetsägande kommentarer ger icke direkta svar på de frågor som naturvårdsverket ställt (i skrivelse 1977-02-09). Särskilt gäller detta uppsamlingen av lakvatten. Det är överraskande att driftsjournalen inte sammanfattats på något sätt. Man kunde t.ex. ha nämnt att, som framgår av journalen, avrinningen från dräneringsrören av lakvatten varit noll vid ungefär 2/3 av de ca hundra observationstillfällena under 1976. Mycket små lakvattenmängder tycks ha uppsamlats i bassängen, alldeles i överensstämmelse med vad sakägarnas sakkunniga förutsett. Den låga vattennivån i dammen under observationsperioden har tyvärr icke kommenterats av K-Konsult.

III Björks utredning mars 1976.

Professor Sven Björk har i en utredning, benämnd "Fallet Måsalucke - Formaliteter och fakta i ett naturvårdsärende", vilken bilägges, undersökt Björnbäckens och Tunbyholmssjöns limnologiska tillstånd. Vissa av hans uttalanden berör nämndens beslut 1975-06-26. Väsentligt är hans sammanfattande omdöme, att vare sig Björnbäcken eller Tunbyholmssjön ännu är att karakterisera som förorenade. Därmed är utgångssituationen - innan påverkan från avfallsdeponeringen gjort sig kontinuerligt gällande - i dessa vatten belagd (s. 19 i utredningen).

Klagandena åberopar professor Björks utredning och hänvisar särskilt till hans sammanfattning av limnologiskt baserad kritik (s. 25 i utredningen).

IV Sammanfattning.

Sedan nämnden fattade sitt beslut om Måsalucke-anläggningen 1975 har ytterligare väsentlig kunskap erhållits i tre avseenden:

- 1) Grundvattenutströmning sker från deponeringsområdet mot söder och sydväst i riktning mot Björnbäcken.
- 2) Endast små mängder lakvatten har insamlats under 1975 - 1976.

- 3) Vattensystemet Björnbäcken-Tunbyholmssjön var vid tiden för anläggningens tillkomst 1975 icke förorenat.

Nu föreliggande utredningsmaterial innehåller enligt vår mening inga andra nya fakta som är väsentliga för koncessionsnämndens ställningstagande.

V Yrkanden.

Fortsatt drift av anläggningen i Måsalycke kommer ofrånkomligen att medföra en gradvis fortgående förorening av grundvatten och ytvatten inom det aktuella vattensystemet. Av sakägarna anlätade sakkunniga har tidigare visat detta och K-Konsults nu presenterade utredningar, korrekt tolkade och framlagda, utgör stöd för detta påstående. Lakvatten insamlas i endast ringa utsträckning och den av nämnden föreskrivna ändringen av dräneringssystemet (punkt 2 i dess beslut) lär icke väsentligt kunna förändra detta förhållande på grund av moränens variabla sammansättning och den underliggande berggrundens struktur. Förbehandling av avfallet, t.ex. malning, innan det deponeras, torde icke heller vara något radikalt botemedel mot vattenförorening i det långa loppet.

Vi har redan tidigare yrkat att i första hand avfallsanläggningen måtte stängas och deponeringen därmed upphöra. De fakta, som numera framkommit och som redovisats ovan, ger ytterligare starka skäl för detta yrkande. Fortsatt drift kommer att medföra en gradvis fortgående förorening av grundvatten och ytvatten och är därför icke förenlig med miljöskyddslagens bestämmelser. Det måste med skärpa understrykas, att kostnaderna för en ny lämpligare belägen deponeringsplats inom regionen, utan underlagrande sandsten och utan närhet till vattensystem, icke kan anses oskäliga i betraktande av de allvarliga miljöskador som kan förväntas i Måsalycke med omnejd, om verksamheten fortsätter.

Avledning av insamlat lakvatten till reningsverket i S:t Olof bör snarast komma till stånd. I samband härmed bör uppsamlingsdammen tätas så att det lakvatten som går att samla upp verkligen blir föremål för behandling i reningsverket och icke infiltrerar genom dammens botten till vattenområdet söder om dammen.

Kontrollprogrammet bör omarbetas i enlighet med vad som sägs i Björks utredning och vad som framförts tidigare i föreliggande yttrande. Sålunda bör bl.a. föreskrivas att nya observationsrör i tillräcklig mängd och på korrekt sätt nedsätts runt området och inom detsamma. Vattenprovtagningen bör i fortsättningen ombesörjas av auktoriserad provtagare.

Om förbehandling av avfallet eller annan väsentlig ändring av metoden skulle övervägas av nämnden, i syfte att göra avfallsdeponeringen mindre miljöfarlig, anholder vi att få yttra oss häröver, innan beslut fattas. Varje sådan ändring kan nämligen få avsevärda konsekvenser för de närboende.

Sålunda vidhålls de yrkanden som framförts tidigare till koncessionsnämnden och i besvär till regeringen över nämndens beslut.

Bjelm har i utlåtande 1977-08-29 - vilket återopats av Blom m.fl. sakägare (se ovan s. 14 f) - anfört bl.a.:

I K-Konsults utredning anser man sig kunna visa att inget grundvattenutflöde sker mot Björnbäcken i väster. Till stöd för detta anförs man grundvattenståndsobservationer i öppna rör (rör P4, P5, P6, P11, P12 och P13) vid två observationstillfällen nämligen 1975-12-01 och 1976-04-26. I en bilaga redovisas två sektioner P4 - P13 - P14 och P5 - P11 - P12. Dessa sektioner kommenteras endast delvis och rör P5 utbyts mot P6 i kapitlet om "Undersökningsresultat". Man anser sig emellertid kunna konstatera att grundvattnets flödesriktning är från P11 mot P12 trots att grundvattenytan aldrig registrerats vid P12. Det faktum att vattennivån i rör P5 var 0,5 m lägre än i P11 1976-04-26 kommenteras inte men framgår klart av K-konsults ritning 1181:23-03. Resultatet av föregående mening är att grundvattenflödet under april 1976 är från P11 mot P5 d.v.s. mot väster och Björnbäcken. Nivån vid rör P6 är både vid 1975-12-01 och 1976-04-26 högre än vid motsvarande tillfälle vid rör P5 och P11. Nivån vid rör P5 och P11 är vid ovan nämnda tillfälle även högre än nivån vid rör P4. Detta innebär en gradient mot söder eller sydsydost.

Av redovisade grundvattenytteobservationer kan entydigt konstateras en lokal gradient mot väster och Björnbäcken från rör P11 mot rör P5 1976-04-26 samt en allmän områdesgradient mot söder eller sydsydost vilket visas av en tänkt sektion över P6-P5-P4. Denna riktning sammanfaller med bergytans lutning (d.v.s. med lagringsplanen hos den kvartsitiska sandstenen). Den relativt stora gradienten mot väster kan vara en följd av Björnbäckens dränerande effekt på deponeringsområdets västra delar.

I detta sammanhang hänvisas till temperaturmätningar av Björnbäckens ytvatten som utfördes under sommaren 1975. Resultaten redovisas i ett examensarbete utfört vid Lunds Tekniska Högskola (avd. för Geologi). Temperaturmätningarna visar tydliga temperaturfall mittför rör P6 och P5 samt rakt söder om deponeringsområdet där Björnbäcken gör en sväng åt öster. De av K-Konsult redovisade grundvattenståndsobservationerna styrker härmed ovan relaterade temperaturmätningar i Björnbäcken till fullo.

Aktion Skåne-Miljö har anfört bl.a.:

Alltifrån den tidpunkt, då vi fick kännedom om kommunens planer på deponering av avfall vid Måsalycke, har vi haft klart för oss

a t t platsen var illa vald med tanke på risken för grundvattenförorening samt

a t t enbart deponering aldrig är en miljömässigt godtagbar metod.

Våra farhågor beträffande grundvattnet har besannats, då det kommit till vår kännedom att grundvattnet utanför området enligt

vattenanalyser är odrickbart.

I vår skrivelse av den 22.3.1975 till koncessionsnämnden hänvisade vi till vår skrivelse till naturvårdsverket av den 24.11.1972 i samma ärende. Vi krävde redan 1972 att en anläggning för kompostering av avfall och slam skulle byggas i regionen. Våra argument den gången står sig fortfarande. Genom kompostering löser man problemet med slam, sparar areal, tvingas att sortera och återvinna samt får en produkt som förbättrar jordarnas struktur, ökar deras vattenkapacitet, höjer pH-värdet, tillför näringsämnen, ökar avkastningen samt skonar grundvatten och luft. Deponerings däremot är en ur alla synpunkter dålig lösning och det är med oerhörd förvåning vi gång på gång nödgas konstatera, att våra myndigheter, som skall skydda medborgarna, fortfarande godkänner att man samlar in allt avfall och lägger det i naturen i stället för att återvinna och kompostera allt organiskt material. Vi ber att få hänvisa till Landskrona kommun som på kort tid projekterat en komposteringsanläggning.

Med stöd av ovanstående yrkar vi åter, att Simrishamns kommun åläggs att inom en tid av tre år ha en komposteringsanläggning i drift.

Löwenmo har anfört bl.a.:

Utredningen för tippen är under all kritik. Det är oklart om utredarna överhuvudtaget förstått vad begreppen avvattningsområde och infiltrationsområde representerar i realiteter.

Såsom jag påpekade vid koncessionsnämndens besiktning av platsen, kan inte dräneringsledningarna fungera och de har heller aldrig fungerat.

De av professor Sven Björk i ett uttalande vid koncessionsnämndens sammanträde i Simrishamn befarade konsekvenserna har till alla delar slagit in med en för varje dag ökande förorening av grundvattnet.

Trots att arbetet med vattenanalyser utanför området utförts synnerligen klumpigt och osakkunnigt visar ändå analyserna att vattnet är odrickbart och svårt förorenat. Allting talar för att koncentrationen av föroreningarna kommer att öka - kanske ge upphov till epidemier och att föroreningarna kommer att sträcka sig till allt större områden.

Måsaluckye är ett parallellfall till BT Kemi där man också genom undertryckande av fakta liksom på Måsaluckye har bäddat för invaliditet och livslånga lidanden hos människorna i bygden.

Jag yrkar att Simrishamns kommun åläggs att omedelbart lägga om avfallshanteringen till återvinnings- och komposteringsanläggning som skall vara i drift senast 1980-01-01 och att soptippen vid Måsaluckye stängs för alltid.

Vid koncessionsnämndens sammanträde 1977-11-23.

Vid sammanträdet har Simrishamns kommun ingivit dels diagram för åren 1975, 1976 och 1977 avseende bl.a. vattenytans variationer i uppsamlingsdammen, dels nivåuppgifter för observationsrör under samma år dels ock undersökningsresultat från provtagningar 1977-04-18 beträffande temp., färg, pH, ledningsförmåga etc.

Kommunen har vidare anfört bl.a.:

Senare mätningar - som nu redovisas i ärendet - visar att nivån i rör P11 under april 1977 uppmättes till +106,07 m samtidigt som rör P12 var tomt. En grundvattendelare finns någonstans vid rör P11. I sektionen P4, P13, P14 erhöles ingen grundvattenprofil. Vid samtliga avläsningar var P13 och P14 tomma. Med hänsyn härtill har grundvattendelaren inte kunnat bedömas. I P4 (1976) är visserligen nivån +99,69 samtidigt som nivån i P2 ligger på +98,91, alltså ungefär 70 cm lägre. Enligt kommunens mening torde dock vattnet inte röra sig från P4 till P2. Av den anledningen måste en grundvattendelare finnas någonstans mellan rören P2 och P4. Huvudströmningsriktningen för grundvattnet är mot söder och sydost. Den följer alltså i stort sett topografin. Med de permeabiliteter man har är det inte fråga om någon ström utan om en långsam förflyttning. Kommunen är vidare övertygad om att grundvattnet inte går ned i berget. Undersökningarna visar slutligen att grundvattnet i provtagningspunkterna inte påverkats av något lakvatten.

I utredningen har kommunen redovisat lakvattentillrinningen till uppsamlingsdammen. Nu är resultat även sammanställt för 1977. Under vinterhalvåret har det varit en tillrinning till dammen. I början av 1977 var dammen isbelagd, varvid inga exakta mätningar gjordes. Under höstarna stiger vattnet i dammen kontinuerligt för att nå sitt maximala värde i mars. Våren 1977 var det ca en halv meter vatten i dammen. I april börjar vattnet avdunsta och under sommaren erhålles det lägsta värdet. Efter höstregnen i september och oktober i år uppmättes 300 mm. Påståendet att det inte rinner något vatten i dräneringsledningarna till dammen är alltså felaktigt.

Enligt kommunens mening finns ej anledning att utreda frågan om alternativa platser för den planerade komposteringsanläggningen. Företagens undersökning bestyrker Måsalycke-områdets lämplighet för en sådan anläggning. Utredning rörande den närmare utformningen av komposteringsanläggningen bör inges till koncessionsnämnden före utgången av 1978.

Naturvårdsverket har anfört bl.a.:

Naturvårdsverket tillstyrker kommunens yrkanden och godtar den av

kommunen angivna tiden för ingivande av utredning rörande komposteringsanläggningen. Tidigare ansåg verket att obehandlat avfall inte skulle läggas upp i Måsalycke. Det avfall som kvarstår efter kompostering föranleder emellertid ett så litet föroreningsstillskott att avfallet utan tvekan bör kunna läggas upp i Måsalycke. I annat fall måste man öppna en ny behandlingsanläggning på annat ställe och det kan vara svårt att finna en sådan plats i denna region. Enligt verkets mening bör verkställighetsförordnande meddelas.

Naturvårdsverket har ansett att lakvattenmängden är liten. Under höstmånader, då man inte har så hög avdunstning, har lakvattnet inte svarat mot den nederbörd som kommit. Under någon månad 1976 förekom exempelvis en nederbörd av 113 mm. Man fick då ett tillskott i dammen på 150 - 180 mm, vilket ungefär motsvarar 12 procent av den vattenmängd som fallit. Någon bräddning från dammen har ej förekommit. Av kommunen angiven siffra (500 mm) för avdunstning gäller avdunstning från ett tätt växande bestånd som är fullt tillgodosett med vatten. Så är det inte på en avfallsyta. På en sådan yta sker infiltrationen snabbare, vilket medför att en större del av nederbörden skulle komma fram som lakvatten. Avfallet tar inte upp hela den vattenmängd som kommer stötvis utan denna kanaliseras ganska snabbt mot botten. Eftersom det inte uppkommer något lakvatten idag kan kommunen befrias från att utföra lakvattenledningen till S:t Olof. Om ett lakvattenöverskott uppkommer har kommunen förklarat sig beredd att utföra ledningen. Naturvårdsverket anser att kommunens uppläggning av frågan kan godtagas. Några ytterligare villkor erfordras ej.

Länsstyrelsen har anfört:

Länsstyrelsen tillstyrker kommunens yrkanden. Komposteringsanläggningen bör komma till stånd så snabbt som möjligt. Den av kommunen angivna tiden för ingivande av utredning rörande en sådan anläggning godtas. Verkställighetsförordnande bör meddelas.

Länsstyrelsen anser inte att något tyder på en allvarlig miljöstörning för närvarande av verksamheten vid Måsalycke. Risker för störningar föreligger vilken plats man än väljer. Länsstyrelsen bedömer riskerna i Måsalycke som måttliga. Enligt tillgänglig utredning finns ingen anledning att yrka på någon omlokalisering.

Hälsovårdsnämnden har bl.a. anfört:

Nämnden tillstyrker kommunens begäran dels att bli friad från att bygga överföringsledning till S:t Olof, dels att inom fem år från 1975 års beslut utföra en komposteringsanläggning.

Blom m.fl. sakägare har bl.a. anfört:

Sakägarna yrkar i första hand förbud mot fortsatt deponering i Måsalycke på grund av att platsen för anläggningen är felaktigt

vald med hänsyn till berg- och jordartsförhållanden och de kunskaper som erhållits om grundvattenströmningen. Det föreligger en betydande risk för förorening som kan uppträda inom ett mycket stort område söder om Måsalycke. Före anläggningens ianspråktagande har Björnbäcken och vattensystemet söderut ej varit påverkade av föroreningar. Det gäller att bevara detta tillstånd för framtiden. Från de enskilda sakägarnas synpunkt utgör utan tvekan trafiken till anläggningen den allvarligaste olägenheten. Vidare kan konstateras att en koncentration av mås- och kråkfågel skett till anläggningen, vilket kräver åtgärder. För det fall förstahandsyrkandet ej vinner bifall vidhålls de yrkanden om åtgärder m.m. som tidigare framstälts, bl.a. i besvärslagan till regeringen (se aktbil. 35). Bl.a. bör slam från livsmedelsindustrin ej tillföras anläggningen i obehandlat skick. Vidare bör uppsamlingsdammen tätas. Kommunen bör kunna prestera en utredning rörande planerad komposteringsanläggning tidigare än vad kommunen angivit. Utredningen bör inte bara avse en sådan anläggning lokaliserad till Måsalycke utan även redovisa alternativa platser. Med hänsyn till att utredningen visar på en tillrinning av grundvatten till Björnbäckens vattensystem bör ytterligare förbättringar göras av möjligheterna att uppsamla lakvattnet. Om möjligheter föreligger att genom åtgärder skära av grundvattenströmmen söderut och detta kan ske med rimliga kostnader bör sådana åtgärder vidtagas. Kommunens yrkande om befrielse från att leda över lakvatten till S:t Olof bestrids bestämt.

Löwenmo framhåller att utredningen om komposteringsanläggningen även bör avse en ny plats för en sådan anläggning och att utredningen bör inges inom fem månader.

Enligt Aktion Skåne-Miljö bör en utredningstid om två à tre månader vara tillräcklig och i vart fall bör tiden ej överskrida fem månader.

Miljvårdsföreningen i S:t Olof anser att man bör undersöka var den nya komposteringsanläggningen skall förläggas och att en överföringsledning till S:t Olof erfordras under alla förhållanden.

KONCESSIONSNÄMNDENS ÖVERVÄGANDEN

I 1975 års beslut konstaterade koncessionsnämnden att nämnden enligt 4, 5 och 6 §§ miljöskyddslagen hade att pröva tillåtligheten av den deponeringsverksamhet som bedrevs i Måsalycke och som kommunen önskade fortsätta med framdeles.

Om man bortsåg från risken för grundvattenstörningar ansåg nämnden att platsen för avfallsanläggningen i Måsalycke kunde godtas enligt 4 § samma lag.

Beträffande de olägenheter i form av bullerstörningar som enligt sakägare var förenade med transporter till och från anläggningen anfördes i beslutet följande:

Vid nyanläggning av miljöfarlig verksamhet utgör transportfrågan en av de omständigheter som skall beaktas vid tillåtlighetsprövningen. Av dispensbeslutet (1973-06-08) framgår att denna fråga var föremål för naturvårdsverkets bedömning. Enligt motiveringen till beslutet konstaterade verket att transporter till deponeringsområdet i Måsalycke skulle ske på den befintliga skogsvägen från allmänna vägen 550. Då det var angeläget att minska störningarna - främst i form av broms- och accelerationsljud - från denna trafik vid närliggande bebyggelse ansåg verket, att kommunen borde utreda möjligheterna till en lämpligare sträckning av tillfartsvägen. Som villkor (nr 12) föreskrevs i beslutet att möjligheten till en för närliggande bostadsbebyggelse lämpligare sträckning av tillfartsvägen till deponeringsområdet skulle utredas i samråd med länsstyrelsen. Tillfartsvägens sträckning har sedermera prövats av vederbörande myndigheter. Med hänsyn till vad sålunda förekommit äger koncessionsnämnden i förevarande ärende ej upptaga transportfrågan till prövning.

Koncessionsnämnden uttalade vidare att olägenheter av deponeringsverksamheten i form av luktstörningar och insyn ej torde uppkomma i nämnvärd omfattning samt att den huvudsakliga olägenheten som åsamkades sakägare med fastigheter utmed allmänna vägen 550 utgjorde det psykiska obehag som närheten till avfallsanläggningen förorsakade och som kunde få ekonomiska konsekvenser på så sätt att fastighetsvärdena påverkades. I sistnämnda hänseende hänvisades till miljöskyddslagens ersättningsbestämmelser.

Vad slutligen gällde grund- och grundvattenfrågorna i 1975 års beslut ansåg koncessionsnämnden att ytterligare utredning erfordrades av skäl som ovan redovisats (se s. 2 f), att frågan om avfallsbehandlingen var avhängig av grund- och grundvattenförhållandena, att tillstånd till den då bedrivna verksamheten i Måsalycke endast borde medges tills vidare i avvaktan på nyssnämnda utredning samt att nämnden i samband med att den tog

ställning till utredningsresultatet även skulle komma att överväga i ärendet väckta frågor om längre gående behandlingsmetod.

Koncessionsnämndens prövning, såvitt nu är i fråga, avser den fortsatta avfallshanteringen i Måsalycke. Av särskilt intresse är därvid frågan om grund- och grundvattenförhållandena. I den delen har kommunen åberopat innehållet i ingiven utredning och vid sammanträdet lämnat viss kompletterande redovisning. I ärendet hörda myndigheter har i huvudsak godtagit utredningsresultatet medan däremot sakägare framfört kritik mot detsamma. Sakägarna har därvid framför allt uppehållit sig vid lakvattenflödet och de följer ett utflöde av sådant vatten från deponeringsområdet skulle kunna få på Björnbäckens-Tunbyholmssjöns vattensystem. Koncessionsnämnden vill för sin del anföra följande.

Lakvattenavrinningen till dräneringssystemet och uppsamlingsbassängen har varit ringa under den tid som avfallsanläggningen varit i drift. Av driftkontrollrapporterna framgår att vattenståndshöjningen i bassängen under vissa månader med stor nederbörd och liten avdunstning, t.ex. september 1975, ej varit större än vad som motsvarar den nederbörd som fallit direkt i bassängen. Att huvuddelen av vattnet i denna utgöres av "direkt" nederbörds- vatten framgår också vid jämförelse av vattenprover tagna den 15 juni 1977 i lakvattenbrunnen och uppsamlingsbassängen och av övrig provtagning i bassängen. Den ringa tillförseln av lakvatten torde i huvudsak förklaras av det förhållandet att dräneringssystemet ej fungerar tillfredsställande. Något annat är ej heller att vänta med hänsyn till att systemet är utlagt i relativt homogent jordmaterial och ej har kontakt med grundvattenytan. En dränering under sådana omständigheter kan ske endast vid tillfällen med mycket högt grundvattenstånd och från isolerade, täta sänkor i terrängen. Såsom redan konstaterades vid föregående prövning av ärendet kan en fungerande dränering under verkställd deponering ej anordnas vid rådande terrängförhållanden och djup till grundvattnet. Lakvatten får alltså förutsättas infiltrera i marken.

Vid denna bedömning utgår koncessionsnämnden från att vatten-

balans ej kan uppnås i upplaget. Nämndens uppfattning härvidlag grundas dels på erfarenheter från andra deponeringsplatser, dels på allmänna överväganden om nederbörd, avdunstning, vattenupptagning i avfallet och vattenbildning vid nedbrytning. I detta sammanhang bör anmärkas att det av kommunen antagna avdunstningsvärdet (ca 500 mm/år) - som avser optimala betingelser - är missvisande. Att kvantifiera infiltrationens omfattning någorlunda säkert är emellertid ej möjligt. Sannolikt utgör den dock något hundratal mm/år. För framtiden finns anledning att räkna med en mindre lakvattenbildning sedan nuvarande deponeringsområde täckts med täta massor och om övergång till kompostering sker.

Lakvatteninfiltration torde också ske från uppsamlingsbassängen. All avsänkning i bassängen kan nämligen ej förklaras av avdunstning, t.ex. drygt 300 mm under sex veckor i april - maj 1977 eller ca 50 mm under enstaka veckor även vintertid. Infiltrationsmängden kan dock antagas vara liten, högst några hundra m³/år, och föroreningshalterna är, som ovan framgått, relativt små.

Det får nu anses ostridigt i ärendet att grundvattnet inom deponeringsområdet avrinner i sydlig och sydostlig riktning. Möjligen kan något grundvatten inom området även rinna mot sydväst om en vattendelare inte finns inom delar av områdets västra sida. Grundvattnet kommer med all sannolikhet att tillföras Björnbäcken eller dess tillflöden inom utflödesområdet ca 1 km söder om uppsamlingsbassängen (Jungfrukällan, Skräppebodakällan och Järnkällan). Hastigheten för grundvattenströmmen i marken - vid ett k-värde av 10^{-7} , en effektiv porositet av 5 - 10 procent och en medellutning av 5 procent - kan antagas uppgå till 1,5 - 3 m/år. Skulle k-värdet i stället vara 10^{-6} ökar hastigheten till 15 - 30 m/år. Den troliga tiden innan grundvattnet når Björnbäcken torde med dessa utgångspunkter uppgå till storleksordningen 100 år. Koncessionsnämnden vill emellertid understryka att denna beräkning är mycket osäker. Om en del av vattnet skulle avrinna genom sprickor i berg, kan passagetiden för denna del bli betydligt kortare. Härvid bör emellertid anmärkas att med hänsyn till jordmaterialets beskaffenhet lång tid torde förflyta innan sådant

vatten når eventuella sprickbildningar.

Vid passage genom jord med stor andel finmaterial, som det här i huvudsak är fråga om, sker filtrering, biologisk nedbrytning av organisk substans, adsorption av metaller, nitrifiering och denitrifiering samt eventuellt andra motsvarande processer. Grundvattnet kan därför vid sitt utflöde antagas ha en helt annan karaktär än det infiltrerade lakvattnet, bl.a. med avseende på innehåll av organisk substans, närsalter och tungmetaller. Sannolikt kommer påverkan av sådana ämnen - möjligen med undantag för järn och mangan - inte att kunna spåras i grundvattenutflödet med gängse analysmetoder. På grund av här angivna omständigheter och då det vatten som i en framtid kan härröra från lakvatten vid Måsalycke endast torde utgöra någon promille av det vatten som Tunbyholmssjön mottager blir koncessionsnämndens bedömning densamma som i 1975 års beslut. Trots den kritik som professor Björk riktat mot nämndens "primitiva sätt att räkna" finner koncessionsnämnden sålunda övervägande skäl tala för att företagets inverkan på Björnbäcken och Tunbyholmssjön kan antagas bli inte bara obetydlig utan även i det närmaste omöjlig att registrera.

Om den framtida kontrollen skulle visa att grundvatten förorenas utanför deponeringsområdet har kommunen förklarat sig villig att i samråd med länsstyrelsen vidtaga erforderliga skyddsåtgärder. Även om risken för en sådan förorening, mot bakgrund av vad ovan anförts, får anses vara mycket ringa vill koncessionsnämnden framhålla att sådana åtgärder är fullt möjliga att genomföra. Den numera relativt väldefinierade grundvattenströmmen från deponeringsområdet kan sålunda avskäras och vattnet via uppsamlingsbassängen pumpas till avloppsreningsverket i S:t Olof. Kostnaden för en sådan åtgärd kan ej anses oskälig om åtgärden skulle visa sig vara sakligt motiverad.

Mot bakgrund av vad ovan anförts finner koncessionsnämnden hinder från tillåtlighetssynpunkt ej möta vare sig mot den nu bedrivna verksamheten i Måsalycke eller mot den verksamhet i fråga om kompostering av avfallet m.m. som kommunen framdeles avser att utöva

på samma plats.

Såsom villkor för tillstånd att fortsätta den nuvarande verksamheten bör föreskrivas att kommunens utredning om en längre gående behandling av avfallet i form av sortering, homogenisering och kompostering skall inges till koncessionsnämnden före utgången av 1978. I likhet med remissmyndigheterna anser nämnden att en utredningstid om ca ett år erfarenhetsmässigt erfordras i ett fall som detta. Vidare bör såsom villkor gälla att den längre gående behandlingen av avfallet bör ta sin början senast vid utgången av juni månad 1980.

Beträffande frågan om överledning av lakvatten till S:t Olof bör kommunens talan i den delen bifällas. Om sålunda driftförhållandena vid avfallsanläggningen framdeles skulle föranleda ett överskott på lakvatten bör kommunen vidtaga åtgärder för att överföra sådant överskott till S:t Olofs reningsverk. Returpumpning av lakvatten bör ej förekomma.

Enligt koncessionsnämndens mening bör vidare kommunen vidtaga lämpliga åtgärder för att omöjliggöra läckage av vatten från uppsamlingsdammen och för att bekämpa mås- och kråkfåglar.

I övrigt bör villkoren i 1975 års beslut under punkterna 2 och 4 - 13 tills vidare gälla med det tillägg som föranleds av kommunens ovan redovisade åtagande att vidtaga erforderliga skyddsåtgärder för det fall den framtida kontrollen skulle visa att grundvatten förorenas utanför deponeringsområdet.

Beträffande frågan om buller från transporter hänvisas till vad därom anförts i 1975 års beslut (se ovan s. 22).

Vad slutligen avser kontrollen vill koncessionsnämnden uttala att de valda provtagningspunkterna - särskilt punkterna P2, P3 och P4 - är väl valda för syftet att registrera förhållandena i grundvattenströmmen. Undersökningarna bör emellertid, enligt nämndens mening, kompletteras med ytterligare parametrar som normalt

karaktiserar lakvattenföroreningar, främst klorid och sulfat. Däremot torde den bakteriologiska undersökningen kunna utgå vid rutinprovtagning. Å andra sidan bör med längre tidsintervall en fullständig fysikalisk-kemisk och bakteriologisk undersökning göras i en representativ punkt, exempelvis i punkt 3 eller en punkt söder därom. En sådan undersökning bör bl.a. omfatta tungmetaller samt aromatiska petroleumkolväten, PCB, DDT och andra miljöfarliga ämnen som - även vid noggrann kontroll - kan komma att tillföras upplaget. För att undvika risken för ytvattenpåverkan m.m. bör denna provtagningspunkt utföras i form av en brunn.

Med hänsyn till omständigheterna bör detta beslut ~~lämnas till~~ efterrättelse omedelbart.

BESLUT

Koncessionsnämnden lämnar kommunen tillstånd tills vidare enligt miljöskyddslagen till fortsatt deponering av avfall i Måsalycke inom det såsom etapp II betecknade området.

Om ej annat framgår av vad nedan föreskrives skall verksamheten - inklusive åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar och andra störningar för omgivningen - bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommunen i ärendet angett eller åtagit sig.

För tillståndet skall tills vidare gälla följande särskilda villkor.

1. Kommunen skall senast före utgången av juni månad 1980 i Måsalycke ha tagit i drift en anläggning för längre gående behandling av avfallet i form av sortering, homogenisering och kompostering. Utredning med förslag till en sådan anläggning skall ges in till koncessionsnämnden före utgången av år 1978. Utredningen skall bedrivas i samråd med länsstyrelsen.
2. Inom de delar av deponeringsområdet där deponering ännu ej skett skall kommunen i samråd med länsstyrelsen komplettera

och ändra dräneringssystemet genom utförande av till markytan dränerande strängar av sprängsten eller annat lämpligt material. Strängarna skall anpassas till terrängen så att fickor med stagnant lakvatten undviks.

3. Om överskott på lakvatten uppkommer i en omfattning som föranleder risk för bräddning från uppsamlingsbassängen skall kommunen vidtaga åtgärder för att överföra sådant överskott till S:t Olofs reningsverk. Returpumpning av lakvatten får ej förekomma.
4. Kommunen skall i samråd med länsstyrelsen vidtaga erforderliga skyddsåtgärder för att hindra spridning av lakvatten utanför deponeringsområdet om kontrollen av verksamheten visar att grundvatten inom sistnämnda område förorenas av lakvattnet.
5. Kommunen skall vidtaga lämpliga åtgärder för att omöjliggöra läckage av vatten från uppsamlingsbassängen.
6. Slam från avloppsreningsverk som tillföres deponeringsanläggningen skall hålla en TS-halt av minst 15 procent.
7. Slam från industrier får endast tillföras deponeringsanläggningen i den utsträckning som länsstyrelsen bestämmer.
8. Sättet för deponering av allt tillfört slam skall bestämmas av kommunen i samråd med länsstyrelsen.
9. Oljor, gifter, bilvrak eller annat avfall som kan vålla särskild olägenhet får ej deponeras inom området.
10. Oljor, oljeförorenade vätskor och skadliga kemikalier skall uppsamlas och förvaras i slutna tankar eller behållare i avvaktan på transport för vidare behandling.
11. Dagvatten från hårdgjorda ytor inom depån för olje- och kemikalieavfall m.m. skall passera oljeavskiljare.

12. Oljeförorenad jord skall uppläggas på tätt underlag som skall dräneras via oljeavskiljare till systemet för lakvatten.
13. Erforderlig brandberedskap skall finnas på platsen.
14. Insynsskydd runt deponeringsområdet skall bibehållas.
15. Kommunen skall vidtaga lämpliga åtgärder för att bekämpa mås- och kråkfåglar.
16. Kontrollprogram skall finnas för verksamheten. Vid den fortsatta kontrollen bör beaktas vad nämnden ovan anfört (se s. 26 f). I fråga om kommunens skyldighet att lämna tillsynsmyndighet upplysningar om verksamheten och utföra eller bestå för tillsynens fullgörande behövliga undersökningar gäller bestämmelserna i 43, 48 och 49 §§ miljöskyddslagen.

Uppkommer meningsskiljaktighet mellan kommunen och länsstyrelsen vid tillämpningen av föreskrifter som meddelats under punkterna 1, 2, 4, 7 och 8 skall sådan fråga underställas koncessionsnämnden för avgörande.

Detta beslut länder till efterrättelse omedelbart.

BESLUT OM KUNGÖRELSEDELGIVNING samt BESVÄRSHÄNVISNING, se Bilaga.

I handläggningen av detta ärende har deltagit, förutom undertecknad ordförande, ledamöterna Sjölander, Lane och Holmqvist.

Stig Olof Svärd

KONCESSIONSNÄMNDEN
FÖR MILJÖSKYDD

Dnr Ä 1/75
Dnr Ä 133/76

Beslut om kungörelsedelgivning

Koncessionsnämnden förordnar, med stöd av 16 § delgivningslagen (1970:428), att delgivning av nämndens föreyarande beslut skall ske genom kungörelse. Kungörelsen skall inom sju dagar härefter införas i tidningarna Ystads Allehanda, Arbetet, Skånska Dagbladet och Kristianstadsbladet.

Beslutet hålls tillgängligt å nämndens kansli, Näckströmsgatan 2, Stockholm, varjämte det översändes till aktförvararen i ärendena, direktören Carl-Axel Sjöberg, Österlens Kommunala Renhållnings AB, Stora Rådmansgatan 8, Simrishamn. Ett exemplar av kungörelsen skall översändas dels till Simrishamns kommun för att anslås på kommunens anslagstavla, dels till sökanden, dels till statens naturvårdsverk, dels ock till ovannämnde aktförvarare för att vara tillgänglig för sakägarna.

Delgivning anses ha skett på sjunde dagen efter dagen för detta beslut, under förutsättning att kungörelsen inom den tiden införts i ovannämnda tidningar.

Besvärshänvisning

Talan mot koncessionsnämndens beslut föres hos regeringen genom besvär. Besvärshandlingen skall ha kommit in till regeringen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Enligt ovanstående beslut om kungörelsedelgivning utgår besvärstiden torsdagen den 12 januari 1978.

Handling som sänds in med posten skall tillställas regeringen under adress: Jordbruksdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm.